23. 9. 2002

ID: 18585

Jmenování

O jmenování zaměstnance do funkce ve smyslu ustanovení § 27 odst. 4 zák. práce jde nejen tehdy, jestliže zaměstnavatel svůj projev vůle takto označí. Za jmenování do funkce lze považovat též takový projev vůle zaměstnavatele, který směřuje k založení pracovněprávního vztahu mezi ním a zaměstnancem ohledně výkonu funkce uvedené v ustanovení § 27 odst. 5 zák. práce nebo kterým zaměstnance „pověřuje“ určitou funkcí (ať dočasně či trvale), jestliže je nepochybné, že nejde jen o zastupování jiného vedoucího zaměstnance (např. v době jeho nepřítomnosti), které vyplývá z vnitřních předpisů zaměstnavatele a které zaměstnavatel „pověřovací listinou“ jen potvrzuje.

O jmenování zaměstnance do funkce ve smyslu ustanovení § 27 odst. 4 zák. práce jde nejen tehdy, jestliže zaměstnavatel svůj projev vůle takto označí. Za jmenování do funkce lze považovat též takový projev vůle zaměstnavatele, který směřuje k založení pracovněprávního vztahu mezi ním a zaměstnancem ohledně výkonu funkce uvedené v ustanovení § 27 odst. 5 zák. práce nebo kterým zaměstnance „pověřuje“ určitou funkcí (ať dočasně či trvale), jestliže je nepochybné, že nejde jen o zastupování jiného vedoucího zaměstnance (např. v době jeho nepřítomnosti), které vyplývá z vnitřních předpisů zaměstnavatele a které zaměstnavatel „pověřovací listinou“ jen potvrzuje.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 2005/2001, ze dne 2.7.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně N. L., zastoupené advokátkou, proti žalované E. – E. G. Y. M., G. spol. s r. o., zastoupen advokátem, o neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru a o 248.058,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 20 C 280/97, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. června 2001 čj. 39 Co 653/2000-167, tak, že rozsudek městského soudu se zrušuje a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Dopisem ze dne 5.8.1997 žalovaná sdělila žalobkyni, že s ní okamžitě zrušuje pracovní poměr podle ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce. Důvod k tomuto opatření spatřovala v tom, že žalobkyně dne 29. 7. 1997 „ve večerních hodinách neoprávněně vnikla do kanceláří firmy E. – E. G. Y. M., G. spol. s.r.o. M. n. B. tak, že překonala uzamčené dveře jejich vylomením“, a odcizila „z uzavřených prostor firmy složku obsahující firemní listiny“, kanceláře „s takto vylomenými dveřmi“ nechala bez dozoru a nijak je nezajistila. Dále „neakceptovala“ výzvu jednatele společnosti k vydání osobního služebního automobilu Renault Mégane učiněnou dne 29. 7. 1997 a vydání automobilu „jednoznačně odmítla“. Konečně žalovaná spatřovala porušení pracovní kázně zvlášť hrubým způsobem a hodnotila jako neomluvenou absenci okolnost, že se žalobkyně rozhodla „vzít si“ dovolenou od 30. 7. 1997 do 9. 9. 1997, i když „dovolená nebyla určena ani odsouhlasena“.

Žalobkyně se domáhala, aby bylo určeno, že uvedené okamžité zrušení pracovního poměru je neplatné, a aby byla žalované uložena povinnost zaplatit jí 205.114,- Kč s příslušenstvím. Žalobu odůvodnila zejména tím, že důvody uváděné ve zrušovacím projevu ze dne 5. 8. 1997 se nezakládají

na pravdě a že převzala okamžité zrušení pracovního poměru po marném uplynutí jednoměsíční lhůty podle ustanovení § 53 odst. 2 zák. práce, neboť jí bylo doručeno dne 9. 9.1997.

Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 24. 10. 2000 č. j. 20 C 280/97-102 žalobě na určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru vyhověl, žalobu, aby žalované byla uložena povinnost zaplatit žalobkyni 205.114,- Kč s příslušenstvím, zamítl, a rozhodl, že žalobkyně i žalovaná jsou povinny zaplatit České republice na účet Obvodního soudu pro Prahu 4 každá částku 250,- Kč a že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve věci samé dospěl k závěru, že ve zrušovacím projevu vůle ze dne 5. 8.1997 není „označení listin, které žalovaný postrádá, dostatečně konkrétní" a že není ani „uvedena alespoň státní poznávací značka vozu Renault Mégane jednoznačně konkretizující předmětnou věc". Po zjištění, že služební automobil žalobkyně po návratu z dovolené dne 9.9.1997 vrátila a že k odcizení listin ve skutečnosti nedošlo, neboť si je odnesla spolumajitelka firmy, soud prvního stupně dále dovodil, že opožděné vrácení vozidla a stejně tak nastoupení dovolené bez souhlasu zaměstnavatele nelze považovat za porušení pracovní kázně zvlášť hrubým způsobem „v takové intenzitě, aby žalovaná jako zaměstnavatelka přistoupila ihned ke skončení pracovního poměru okamžitým zrušením". Žalobě o zaplacení částky 205.114,- Kč s příslušenstvím soud prvního stupně nevyhověl proto, že žalobkyně teprve dopisem ze dne 17. 11. 1997 oznámila, že trvá na dalším zaměstnávání; „vzhledem k tomu, že však žalobkyně podala návrh týkající se této náhrady ke dni podání návrhu, tedy k 7. 11.1997, nezbylo soudu než žalobu i v této části zamítnout".

K odvolání účastníků Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 4.6.2001 č. j. 39 Co 653/2000-167 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu na určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru žalobkyně provedené dopisem žalované ze dne 5.8.1997 zamítl, zamítl rovněž (poté, co připustil změnu žaloby) žalobu, aby žalované byla uložena povinnost zaplatit žalobkyni 248.058,- Kč s 26% úrokem z prodlení od 27. 11. 1997 do zaplacení, a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit „na nákladech státu" 500,- Kč na účet Obvodního soudu pro Prahu 4 a že se žalované „nepřiznává náhrada nákladů řízení před soudy obou stupňů". Ve věci samé dopěl odvolací soud k závěru, že mezi účastníky nevznikl pracovní poměr ani na základě pracovní smlouvy, a ani nebyl založen jmenováním. Vedoucí organizační složky zahraniční právnické osoby je vedoucí funkcí, do které jej jmenuje statutární orgán. Ke vzniku pracovního poměru jmenováním však mezi účastníky nemohlo dojít proto, že chyběl souhlas jmenovaného zaměstnance k nástupu do funkce, neboť „i přes vystavení jmenovacího dekretu dne 15. 12. 1995 žalobkyně až do července 1997 o jmenování do funkce vedoucí organizační složky nevěděla", a dne 1. 7. 1996 uzavřela pracovní smlouvu, „byť neplatnou". Žalobkyně byla navíc „v tu dobu v pracovním poměru u jiné obchodní společnosti, takže pracovní poměr u žalované by nemohl být sjednán ani na stanovenou týdenní pracovní dobu, neboť zaměstnanec nemůže mít (kromě doby dovolené) dva pracovní poměry s plným úvazkem (§ 70 odst. 1, 2 zák. práce)". Vzhledem k tomu, že „zaměstnanci ve faktickém pracovním poměru sice přísluší nároky upravené v § 243 odst. 4 zák. práce, avšak nepřísluší mu nároky podle § 61 až 64 téhož zákona", odvolací soud uzavřel, že „faktický pracovní poměr, o který v daném případě jde, není třeba rozvazovat, protože právně neexistuje", a „použití ustanovení § 61 až 64 zák. práce je zde tedy povahou věci vyloučeno".

V dovolání proti rozsudku odvolacího soudu žalobkyně namítala, že pracovní poměr mezi účastníky vznikl podle ustanovení § 27 odst. 4 zák. práce tím, že ji jednatel žalované na valné hromadě obou společníků dne 11.12.1995 jmenoval do funkce vedoucí organizační složky žalované. Jmenování do funkce vedoucí organizační složky v P. a vznik pracovního poměru dne 11.12.1995 žalobkyně akceptovala a dne 27.12.1995, jako nově jmenovaná vedoucí organizační složky, předložila

Krajskému obchodnímu soudu v Praze spolu se svým podpisovým vzorem návrh na zápis této skutečnosti do obchodního rejstříku. Funkci vedoucí organizační složky žalované v P. vykonávala po dobu téměř dvou let; tím, že byla z této funkce v souladu s ustanovením § 65 odst. 2 zák. práce odvolána, žalovaná podle názoru žalobkyně prokázala, že ji do funkce vedoucí organizační složky řádně jmenovala. Žalobkyně dále namítala, že odvolací soud porušil zásahu rovnosti účastníků v soudním jednání, neboť „akceptoval ta z různorodých tvrzení žalované, která jsou způsobilá zájmy žalobkyně poškodit“. Jedná se o „tvrzení o faktickém pracovním poměru, ač na druhé straně žalovaná žalobkyni do funkce jmenovala a z ní řádně odvolala“, dále o „tvrzení, že žalobkyně jmenovací dekret odmítla převzít, ač je zřejmé, že sama podávala návrh na svůj zápis do obchodního rejstříku“, přičemž jednou z příloh návrhu je i podpisový vzor nově jmenované vedoucí organizační složky, apod. Naproti tomu u žalobkyně vzal soud za podklad svého rozhodnutí její pochybení, která právní význam mít nemohou, např. okolnost, že „sama se sebou v zastoupení žalované uzavřela pracovní poměr“, i když tímto (chybným) postupem nemohla zrušit pracovní poměr založený jmenováním podle ustanovení § 27 odst. 4 zák. práce. Její odvolání je potom pouze důsledkem vážných nesrovnalostí mezi společníky řešených v soudních jednáních. Dovolatelka odvolacímu soudu dále vytkla, že nevěnoval žádnou pozornost zkoumání, který z obou pracovních poměrů, které v prosinci 1995 až červnu 1996 uzavřela, je hlavní a který z nich je vedlejší. V průběhu řízení nebylo ani prokázáno, že bez souhlasu žalované čerpala řádnou dovolenou, neboť nebyla žádným způsobem za údajné porušení pracovní kázně postižena, její nepřítomnost nebyla posouzena jako absence, nebyla jí krácena dovolená, a za první dva dny dovolené jí byla dokonce řádně proplacena náhrada mzdy. Žalobkyně navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná uvedla, že sice „jednatel na základě valné hromady následně vyhotovil jmenovací dekret datovaný 11. 12. 1995“, avšak tato listina nebyla žalobkyni „jako projev vůle“ předána. „Není sporné“, že žalobkyně vykonávala činnosti spojené z výkonem funkce vedoucího organizační složky žalované, avšak tato činnost nebyla vykonávána „v režimu pracovněprávního vztahu upraveného zákoníkem práce, nýbrž fakticky“. Okolnost, že obě strany „byly v omylu po celou dobu spolupráce o vzájemném právním postavení“, nemůže nic změnit na závěrech učiněných odvolacím soudem.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) věc projednal podle Občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000 – dále jen „o.s.ř.“ (srov. Část dvanáctou, Hlavu I, bod 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony); po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba posuzovat i v současné době - s ohledem na to, že jde o posouzení vzniku pracovního poměru a jmenování žalobkyně do funkce ke dni 11.12.1995 - podle zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce ve znění účinném do 30.9.1999 (tj. přede dnem, kdy nabyl účinnosti zákon č. 167/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 9/1991 Sb., o zaměstnanosti a působnosti orgánů České republiky na úseku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů) - dále jen „zák. práce“.

Podle ustanovení § 27 odst. 4 zák. práce jmenováním se pracovní poměr zakládá u vedoucích zaměstnanců, jmenovaných do funkce podle zvláštních předpisů a u vedoucích zaměstnanců, které do funkce jmenuje u zaměstnavatele, který je právnickou osobou, statutární orgán a u zaměstnavatele, který je fyzickou osobou, zaměstnavatel.

Podle ustanovení § 27 odst. 5 zák. práce vedoucími funkcemi, do nichž u zaměstnavatele, který je právnickou osobou, jmenuje statutární orgán, a u zaměstnavatele, který je fyzickou osobou, zaměstnavatel, jsou funkce vedoucích zaměstnanců
a) v přímé řídící působnosti
1. statutárního orgánu, je-li zaměstnavatelem právnická osoba,
2. zaměstnavatele, je-li zaměstnavatelem fyzická osoba,
b) v přímé řídící působnosti vedoucího zaměstnance přímo podřízeného
1. statutárnímu orgánu, je-li zaměstnavatelem právnická osoba,
2. zaměstnavateli, je-li zaměstnavatelem fyzická osoba,
za podmínky, že tomuto vedoucímu zaměstnanci je podřízen další vedoucí zaměstnanec,
c) na ústředních orgánech.
Jmenování a odvolání může provádět u zaměstnavatele, který je právnickou osobou, výlučně statutární orgán a u zaměstnavatele, který je fyzickou osobou, výlučně zaměstnavatel. Jmenováním a odvoláním nelze pověřit jinou osobu.

O jmenování zaměstnance do funkce ve smyslu ustanovení § 27 odst. 4 zák. práce jde nejen tehdy, jestliže zaměstnavatel svůj projev vůle takto označí. Za jmenování do funkce lze považovat též takový projev vůle zaměstnavatele, který směřuje k založení pracovněprávního vztahu mezi ním a zaměstnancem ohledně výkonu funkce uvedené v ustanovení § 27 odst. 5 zák. práce nebo kterým zaměstnance „pověřuje“ určitou funkcí (ať dočasně či trvale), jestliže je nepochybné, že nejde jen o zastupování jiného vedoucího zaměstnance (např. v době jeho nepřítomnosti), které vyplývá z vnitřních předpisů zaměstnavatele a které zaměstnavatel „pověřovací listinou“ jen potvrzuje (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.4.1998 sp. zn. 2 Cdon 382/97, uveřejněný v časopise Soudní judikatura roč. 1998, č. 24, pod poř. č 174). Protože pracovní poměr nemůže vzniknout proti vůli zaměstnance, je třeba odvolacímu soudu přisvědčit rovněž v tom, že v případech, v nichž se pracovní poměr zakládá jmenováním, může být občan (fyzická osoba) do funkce jmenován jen se svým souhlasem. Vzhledem k tomu, že zákoník práce nepředepisuje, jakým způsobem má občan (fyzická osoba) souhlas se svým jmenováním projevit, může být tento souhlas projeven jakoukoliv formou, ať již výslovně, nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnost o tom, co chtěl účastník projevit.

I když žalobkyně uvedla, že podává dovolání „z důvodu nesprávného posouzení věci“ a „z důvodu, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu ve vykonaném dokazování“, z obsahu samotného dovolání (z vylíčení důvodů dovolání) vyplývá, že nenapadá právní posouzení věci odvolacím soudem, ale že podrobuje kritice skutková zjištění odvolacího soudu. Podstatou jejích námitek je, že nesouhlasí s tím, jak odvolací soud hodnotil provedené důkazy a k jakým skutkovým závěrům z provedených důkazů dospěl. Žalobkyně současně vychází z odlišných skutkových závěrů, než odvolací soud (činí z provedených důkazů vlastní skutkový závěr a na něm pak buduje i své vlastní a od odvolacího soudu odlišné právní posouzení věci). Tím, že žalobkyně na odlišných skutkových závěrech buduje odlišný právní názor na věc, nezpochybňuje právní posouzení věci odvolacím soudem, ale skutková zjištění, která byla pro právní posouzení věci odvolacím soudem rozhodující; uplatňuje tedy dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř. Protože dovolací důvod se neposuzuje jen podle toho, jak jej účastník označuje, ale především podle svého obsahu (srov. též § 41 odst. 2 o.s.ř.), dovolací soud přezkoumal rozsudek odvolacího soudu s ohledem

na obsah dovolání z hlediska dovolacího důvodu uvedeného v ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř.

Závěr o tom, že v posuzované věci „i přes vystavení jmenovacího dekretu dne 15.12.1995“ o jmenování žalobkyně do funkce vedoucí organizační složky žalované, „její souhlas se jmenováním chyběl“, představuje skutkové zjištění soudu. Jedná se o výsledek dokazování (hodnocení důkazů), při němž soud hodnotí důkazy podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti, a přihlíží přitom pečlivě ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (srov. § 132 o.s.ř.).

Podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř. lze dovolání odůvodnit tím, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba ve smyslu citovaného ustanovení považovat výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o.s.ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplynuly ani jinak nevyšly za řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popřípadě poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti je logický rozpor, nebo který odporuje ustanovení § 133 až § 135 o.s.ř. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva. Provedeným dokazováním je třeba rozumět jak dokazování provedené u soudu prvního stupně, tak i dokazování u soudu odvolacího.

Z odůvodnění napadeného rozsudku odvolacího soudu a z obsahu spisu vyplývá, že při zjišťování, zda byla žalobkyně jmenována do funkce vedoucí organizační složky žalované a zda se tak stalo s jejím souhlasem, vzal odvolací soud v úvahu pouze okolnost, že „i přes vystavení jmenovacího dekretu dne 15.12.1995“, žalobkyně o jmenování do funkce vedoucí organizační složky „až do července 1997, jak sama uvedla“, nevěděla, protože (sama se sebou) „dne 1.7.1996 uzavírá pracovní smlouvu“. Takovéto hodnocení důkazů však nelze považovat za odpovídající zákonu. Odvolací soud totiž nehodnotil všechny důkazy provedené v řízení u soudu prvního stupně a v řízení odvolacím, které se vztahovaly k rozhodné skutkové otázce (každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti), nýbrž jen okolnosti svědčící ve prospěch zaujatého závěru. Do procesu hodnocení důkazů nezahrnul skutečnosti, které uvedenému skutkovému závěru odvolacího soudu odporují, a s těmito důkazy se nevypořádal. Jedná se zejména o zhodnocení, jaký význam z hlediska souhlasu s výkonem funkce vedoucí organizační složky žalované má samotná skutečnost, že žalobkyně tuto funkci od počátku bez námitek po delší dobu vykonávala, přestože vlastní listinu o svém jmenování „viděla až v roce 1997“, a že jako vedoucí organizační složky žalované byla zapsána v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Praze oddíl A, vložka 11449. Vzhledem k těmto skutečnostem bylo zapotřebí vypořádat se náležitě ve vzájemné časové souvislosti rovněž se skutečností, že žalobkyně uzavřela jménem žalované pracovní smlouvu sama se sebou až dne 1.7.1996, a s tím, do jaké míry je tato okolnost významná z hlediska vlastního závěru, zda předtím projevila souhlas se svým jmenováním (a tím i se vznikem pracovního poměru), resp. do jaké míry jsou významné pro vznik pracovního poměru jmenováním její následné představy o tehdejším jejím právním postavení. V této souvislosti neměla být v procesu hodnocení důkazů rovněž opomenuta okolnost, že žalobkyně měla být podle svého (blíže nespecifikovaného vyjádření) „v trvalém pracovním poměru u polské obchodní společnosti“ až s časovým odstupem sedmi měsíců po nástupu do práce u žalované. Skutkové

zjištění, že souhlas žalobkyně se jmenováním do funkce vedoucí organizační složky žalované „chyběl“, jako výsledek takto vadného hodnocení důkazů soudem, neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o.s.ř., a rozhodnutí soudu založené na takovém skutkovém zjištění proto nemá oporu v provedeném dokazování.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není v dovoláním napadeném výroku správný. Nejvyšší soud České republiky jej proto zrušil v napadeném výroku, jakož i v na něm závislých výrocích, jimiž bylo rozhodnuto o požadavku žalobkyně na náhradu mzdy a o náhradě nákladů řízení (§ 242 odst.1 písm.b) o.s.ř.), a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1 část věty za středníkem a § 243b odst. 2 věta první o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Skončení pracovního poměru (exkluzivně pro předplatitele)
- Výpověď z pracovního poměru
- Mzda
- Zkušební doba
- Pracovní poměr
- Náhrada za ztrátu na výdělku (exkluzivně pro předplatitele)
- Pracovněprávní vztah (exkluzivně pro předplatitele)
- Služební poměr
- Náhrada škody zaměstnancem
- Pracovní poměr
- Pracovní poměr